

Adviesaanvraag Nederlandse Spoorwegen nationale tarieven 2023

Datum: 9 september 2022

kenmerk NS: CC/PA/TD-933

Geachte vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties,

Hierbij vraagt NS uw advies over het voornemen om de tarieven per 1 januari 2023 aan te passen. Deze adviesaanvraag gaat in op de algemene lijn voor 2023 en de componenten die leiden tot tariefsaanpassing. Vervolgens gaan wij in op het effect daarvan op de tarieven van enkele reizen en retours en op abonnementen.

Overwegingen en voornemens op hoofdlijnen

De aanblijvende inflatie (voor heel 2022 geraamd op 9,9%) zorgt ervoor dat de kosten voor NS oplopen, terwijl deze niet volledig doorberekend zijn in de prijs van een treinkaartje. NS berekent immers voor de beschermde kaartsoorten alleen de vooraf verwachte inflatie door in de prijs van een treinkaartje, maar corrigeert dit achteraf niet voor de daadwerkelijke inflatie. De tariefsverhoging per 1 januari 2022 was 1,8%, waardoor de verhoging veel lager uit zal vallen dan de werkelijke inflatie.

Ook voor 2023 is de verwachte inflatie aanmerkelijk hoger dan gemiddeld. Dit leidt tot een dilemma. Enerzijds wil NS het treinkaartje zo betaalbaar mogelijk houden. Anderzijds is er ook een noodzaak om de gestegen kosten te kunnen opvangen, aangezien NS de kostenstijgingen niet zelfstandig kan opvangen.

NS is voornemens om:

- Zoals elk jaar gebruikelijk is de verwachte inflatie voor volgend jaar en de stijging van de gebruiksvergoeding van ProRail integraal te verwerken in de tarieven.
- Abonnementen voor forenzen goedkoper te maken om deze zo beter te laten aansluiten bij het veranderde reisgedrag na corona. Dit maken we mogelijk door een herverdeling van de prijsstijging binnen de afgesproken prijsstijging voor beschermde kaartsoorten.
- Bepaalde proposities niet in prijs te verhogen.
- Een aantal onbeschermde kaartsoorten en abonnementen een verhoging te geven om een klein deel van de gestegen kosten op te kunnen vangen.

Daarnaast is NS voornemens om de toeslag aan de servicebalie te verbreden. Ook wil NS het bestelproces van de samenreiskorting veranderen om oneigenlijk gebruik beter te kunnen voorkomen dat leidt tot oneerlijkheid en onveiligheid.

Componenten die leiden tot prijsverhoging

CPI

In deze adviesaanvraag wordt uitgegaan van een verwachte inflatie voor 2023 van 3,9% op basis van de juli-raming van de Nederlandsche bank.

Omdat de concessievoorwaarden voorschrijven dat de nationale consumenten-prijsindex in de Macro Economische Verkenning (MEV) maatgevend is, maakt NS een voorbehoud op dit percentage. Als de MEV – die het CPB in het najaar publiceert – een ander percentage dan 3,9% bevat, dan past NS de tariefstijging hierop aan.

Gebruiksvergoeding

De aanpassingen van de gebruiksvergoedingstarieven van ProRail hebben in 2023 naar verwachting een effect van +0,5% uit hoofde van de gebruiksvergoeding. Het definitieve percentage dat onderdeel is van de tariefstijging zal vastgesteld worden na publicatie van de MEV.

OV-betalen

Als gevolg van afspraken in het NOVB met betrekking tot de invoering van OV Betalen, voert NS een prijsverhoging van 0,22% door in de tarieven. Deze prijsverhoging is nog niet verwerkt in deze adviesaanvraag.

Uiteindelijke tariefruimte

De som van de componenten CPI, Gebruiksvergoeding en OV-betalen zal optellen tot de uiteindelijke tariefruimte. In deze adviesaanvraag rekent NS met een tariefruimte van 4,4%, dit is exclusief de prijsverhoging van 0,22% als gevolg van OV Betalen.

Goedkoper maken van abonnementen voor forenzen, additionele stijging overige beschermde kaartsoorten.

Sinds corona hebben forenzen een ander reispatroon: zij werken vaker thuis of reizen op andere momenten. NS stelt daarom voor om deze abonnementen in prijs te verlagen zodat deze aantrekkelijker worden voor forenzen en zij sneller een abonnement zullen afsluiten. De hoofdrailnetconcessie staat NS toe om te differentiëren tussen beschermde kaartsoorten met maximaal twee procentpunt meer dan de totale tariefruimte. Voor het thuiswerken (pre-corona) was veertig procent van de reizen woon-werk gerelateerd. Door de belangrijkste abonnementen voor deze groep frequente reizigers met 1,5% te verlagen, geven we deze reizigers een relatieve verlaging van 7,9%.

NS is daarom voornemens de abonnementen Traject Vrij en Altijd Vrij met 1,5% in prijs te verlagen en de enkele reizen, (dag)retours en dagkaarten tweede klasse extra in prijs te verhogen.

Gevolg voor voorgenomen tariefaanpassingen

De verwachte inflatie, en de stijging in de gebruiksvergoeding van ProRail leiden tot het voornemen van NS om de tarieven voor de enkele reizen, (dag)retours en dagkaarten tweede klas met gemiddeld 6,4% te verhogen. Tegelijkertijd zijn we na corona weer gestart met e-tickets in de spoordeelwinkel en Vroegboek Dal. Daarnaast zijn we begonnen met een pilot op NS Voordeel. Na evaluatie zijn deze trajecten bedoeld om treinreizen goedkoper te maken.

De overwegingen in deze brief leiden tot het voornemen om de tarieven van de volgende abonnementen in 2023 te verlagen:

- Altijd Vrij: verlaging met 1,5%;
- Traject Vrij: verlaging met 1,5%.

Door afrondingen van Traject Vrij-prijzen kan het voorkomen dat bepaalde afstanden iets meer of iets minder in prijs worden verhoogd. Voor beide abonnementen geldt dat de eersteklasvarianten effectief 1% in prijs dalen door de combinatie van de verlaging van 1,5% en de eersteklas factor die stijgt van 1,69 naar 1,7.

Zoals vorig jaar in de adviesaanvraag beschreven, heeft NS een onderzoek uitgevoerd naar de waardering voor de eerste klas, het effect van het niet indexeren van de eerste klas en de interesse van reizigers voor de eerste klas. Daaruit bleek dat de optimale prijsfactor ten opzichte van de tweede klas hoger ligt dan de huidige 1,67. Vorig jaar verhoogde NS de factor van 1,65 naar 1,67. NS is voornemens om per 1 januari 2023 deze factor te verhogen naar 1,7, zoals deze ook in 2017 gold. Bij Traject Vrij en Altijd Vrij lag de factor al op 1,69. Deze wordt ook verhoogd naar 1,7.

De Toeslag IC direct is conform de concessie gekoppeld aan de prijs van een enkele reis Schiphol - Rotterdam. Bij de huidige raming gaat deze prijs van €2,70 naar €2,90. De 40% dalkorting voor de Toeslag IC direct aan de toeslagzuil zal worden gehandhaafd en daarmee zal de toeslag in het dal van €1,62 naar €1,74 stijgen. Het abonnement IC direct Altijd Toeslag Vrij wordt verhoogd van €63,10 naar €67,80. De prijs van de ICE toeslag blijft gelijk aan de IC direct toeslag.

NS is voornemens om Keuzedagen en de Jongeren Dagkaart te verhogen met 4,4% (voetnoot: dit percentage zal gelijk zijn aan de tariefruimte, vermeerderd met de 0,22% ten behoeve van OV Betalen):

- Keuzedagen: van €26,50 naar €27,50 (1e klas: €51,90 naar €53,90);
- Jongeren Dagkaart: van €7,60 naar €7,95.

Van de volgende reisproducten wordt per 1 januari 2023 de prijs niet aangepast:

- Fietskaart Dal.
- Dagkaart Hond.
- Railrunner.
- Kids Vrij.
- Toeslag 2-1.

Daarnaast is NS voornemens om de tarieven van de volgende proposities in 2023 te verhogen:

- Dal Voordeel: van €5,10 naar €5,60.
- Altijd Voordeel: van €24,20 naar 26,70.
- NS Weekend Voordeel: van €2,00 naar €2,20.
- Groepsticket: basisprijs (2 of 3 personen) van €32,00 naar €34,00 en prijs per extra persoon (4 t/m 7 personen) van €3,00 naar €4,00.
- Dal vrij: van €107,90 naar €119,95.
- Weekend Vrij: van €31,60 naar €34,95.

Balietoeslag

NS is voornemens om de toeslag van €0,50 op het laden van saldo in de OV service winkel uit te breiden naar de aanschaf van fysieke vervoerbewijzen en het laden van producten op de OV-chipkaart. Met deze uitbreiding kan NS de hogere kosten van de balieverkoop ten opzichte van de verkoop in andere kanalen compenseren. Voor reizigers met een beperking en reizigers van 75 jaar en ouder zal deze balietoeslag niet gelden. Anders dan bij de overige tariefwijzigingen is het voornemen om deze uitbreiding niet al per 1 januari 2023 door te voeren, maar pas op een nader te bepalen moment in de loop van 2023.

Aanpassen samenreiskorting

NS biedt de mogelijkheid aan abbonementhouders om samenreiskorting aan te bieden aan bekenden. Een abbonementhouder kan maximaal drie bekende medereizigers tegelijkertijd en in de daluren met veertig procent korting meenemen. Helaas constateert NS dat er misbruik wordt gemaakt van de samenreiskorting omdat reizigers wel met samenreiskorting reizen, maar niet met een bekende abbonementhouder meereizen. Hierdoor geeft NS jaarlijks veel onterechte korting. Dit is niet eerlijk voor de andere reizigers. Ook geeft dit discussies in de trein en bemoeilijkt dit de handhaving. NS is daarom voornemens om aanpassingen door te voeren aan het bestelproces van samenreiskorting en het aantal keren dat samenreiskorting door een abbonementhouder verleent kan worden te maximeren.

Abbonementhouder en bekende medereiziger worden aan elkaar gekoppeld door middel van een koppelcode. De abbonementhouder genereert een unieke code die de medereiziger invoert in het bestelproces. Bij controle in de trein is hierdoor zichtbaar dat de twee reizigers bij elkaar horen en elkaar kennen, want dat is namelijk de bedoeling van samenreiskorting. Alle reizigers kunnen hun samenreiskorting aanzetten via een e-ticket of met NS Flex door middel van de koppelcode.

Op dit moment kunnen reizigers met Reizen op Saldo hun samenreiskorting ook op de kaartverkoopautomaat aanzetten. Technisch kan de koppelcode niet gebouwd worden in de kaartverkoopautomaat. Deze optie vervalt dus, reizigers met Reizen op Saldo kunnen de samenreiskorting activeren via een e-ticket. Omdat abbonementhouders van NS een digitale klantrelatie hebben met NS, voorzien we hier geen problemen.

Om misbruik terug te dringen, is NS voornemens het aantal keren dat samenreiskorting gegeven kan worden te beperken tot drie keer per maand (voor NS Flex kan de samenreiskorting voor een hele dag worden aangezet, reizigers met e-tickets kunnen een retour kopen). Dit betekent dat drie keer per maand een koppelcode gegenereerd kan worden, die vervolgens door maximaal drie medereizigers gebruikt kunnen worden voor de aanschaf van een vervoersbewijs.

Ten slotte

Deze adviesaanvraag is van toepassing op het binnenlands vervoer van de concessie voor het Hoofdrailnet, waaronder de IC direct.

Hebt u naar aanleiding van onze voornemens vragen, dan is NS uiteraard bereid die te beantwoorden.

Ivo Steffens

Directeur Commercie

Laan van Puntenburg 100, Postbus 2025, 3500 HA Utrecht.